

ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ ЛЬВІВЩИНИ У ТУРИЗМІ

Мирослава Каднічанська, Дмитро Каднічанський
Львівський національний університет імені Івана Франка
Львів, Україна

На території Львівської області функціонує три національних природних парки: Яворівський, Сколівські Бескиди та Північне Поділля. Основною метою діяльності цих природоохоронних територій є охорона природних ландшафтів. Проте, на території парків є чимало історико-культурних об'єктів, які водночас є цінними туристичними ресурсами. Багато архітектурних пам'яток розташовані поблизу території національних природних парків, а тому можуть бути включені у туристичні маршрути, розроблені працівниками парків. У даній публікації розглянемо історико-культурні туристичні ресурси національних природних парків Львівщини та проаналізуємо аспекти їхнього використання в туризмі.

Одним із заповідних об'єктів найвищого рангу на Розточчі є Яворівський національний природний парк – це природоохоронна, рекреаційна, культурно-освітня, науково-дослідна установа загальнодержавного значення, яка створена з метою збереження, відтворення і ефективного використання природних комплексів та об'єктів Розточчя, що мають особливу природоохоронну, оздоровчу, історико-культурну, наукову, освітню та естетичну цінність.

Основою для розвитку рекреації та туризму на теренах парку є природні ресурси. Яворівський НПП знаходиться на території Українського Розточчя. За фізико-географічним районуванням – це Розтоцький район Розтоцько-Опільської геоботанічної області Західно-Української провінції лісостепової зони [1].

Яворівський НПП володіє також історико-культурними ресурсами – унікальними історико-культурними об'єктами, які розташовані в межах парку та поблизу його території. Тут відкрито низку унікальних археологічних об'єктів, з яких найбільш відоме княже городище Щекотин, що знаходиться поблизу сучасного с. Глинське. Також поблизу Яворівського НПП знаходяться перлини української сакральної архітектури – дерев'яні церкви Яворівського р-ну – Успення Пресвятої Богородиці у с. Лелехівка (1739), Покрови Пресвятої Богородиці у с.

Жорниська (1877), Різдва Пресвятої Богородиці у с. Ставки (1928), Св. Параскеви у с. Крехів Жовківського р-ну (1724), а також одна з найкращих галицьких мурованих церков у с. Страдч (1795). Визначними пам'ятками сакрального мистецтва є василіянський монастир Св. Миколи біля Крехова (XVII ст.), Троїцький костел (1614) з дзвіницею XIX ст. і церква Вознесення Господнього (1831) у селищі Івано-Франкове, а також руїни церкви Св. Михайла у колишньому с. Вишенька Велика на території полігону [2, С. 61].

Усі ці ресурси активно залучаються керівництвом парку для розвитку рекреаційно-туристичної діяльності. У парку створений відділ рекреації та екологічної освіти, працівники якого займаються різноманітною діяльністю, зокрема, екскурсійною діяльністю. Екскурсії проводяться маркованими екологічними стежками та маршрутами до визначних історико-культурних споруд і пам'ятних місць регіону, на виставки, в музеї тощо (“На гору Березняки”, “На гору Булава”, “На гору Кубин”, “Страдч–Чорні озера”, “Шляхами Розточчя від Янова до Крехова”, “Яворівський військовий полігон: минуле та сучасність”, “Яворівські околиці”, “Вікова історія Янова”) [3].

На території Яворівського НПП останнім часом набув популярності подієвий туризм. Працівники відділу рекреації та екологічної освіти організовують різні святкування та акції із залученням великої кількості відвідувачів. Це, зокрема, цикл релігійних свят: Йорданське святкування, Великодня гаївка, Купальський віночок; фестивалі: етнофестиваль “Розточанські фестини”, молодіжний фестиваль української туристичної пісні “Бабине літо” [5, Рось].

У північно-західній частині Українських Карпат розташований національний природний парк “Сколівські Бескиди”, який є природоохоронною рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення і створений 1 лютого 1999 року на території Дрогобицького, Сколівського і Турківського районів Львівської області. НПП “Сколівські Бескиди” володіє значними рекреаційно-туристичними ресурсами, зокрема, природними та історико-культурними.

Важливим рекреаційно-туристичним ресурсом на території парку є історико-культурна спадщина, зокрема, залишки наскельної давньоруської фортеці Тустань (с. Урич), численні сакральні споруди.

Тустань, пам'ятка історії, археології, архітектури та природи, – це наскельне місто-фортеця, яке було збудоване на трьох скельних групах біля

с. Урич. Відкрив і детально дослідив залишки цієї фортеці відомий історик Михайло Рожко. Свої дослідження він проводив починаючи з 1971 р. на протязі 33 років. Проведені дослідження дозволили зробити детальну реконструкцію цієї унікальної фортеці. Методика архітектурних обмірів, розроблена під час дослідження наскельної забудови Тустані, успішно застосовувалася М.Рожком і на інших аналогічних об'єктах (Бубнище, Розгірче, Підкамінь) [5].

Постановою Кабінету міністрів України (№687) у 1994 р. створено Державний історико-культурний заповідник “Тустань”. Територіально з лютого 1999 р. він увійшов до складу Національного природного парку “Сколівські Бескиди”.

На території НПП “Сколівські Бескиди” є також чимало унікальних сакральних споруд, зокрема, дерев'яні церкви, аналогів яким немає в жодній країні світу [6].

Більшість дерев'яних храмів Сколівщини належать до бойківського типу, який, на думку В.Слободяна, є найбільш архаїчним зі всіх типів українських дерев'яних церков і розвинувся з давньоруського типу сакральних споруд [6]. Всього в Україні збереглося близько дев'яности храмів цієї школи дерев'яної сакральної архітектури, більшість з них саме у Сколівському районі. Яскравими представниками бойківського типу є церкви: Св. вмч. Пантелеймона (1597) в м. Сколе, Зіслання Св. Духа (1801) у с. Верхня Рожанка, Пресвятої Євхаристії (1804) в с. Волосянка, Різдва Господнього (1850) в с. Либохора, Успення Пресвятої Богородиці (1858) в с. Тухолька, Різдва св. Івана Хрестителя (1846) в с. Хащоване, Св. арх. Михайла (1868) в с. Ялинкувате.

Ще однією унікальною архітектурною пам'яткою є палац барона Гредля в м. Сколе, збудований на межі ХІХ–ХХ ст.

У НПП “Сколівські Бескиди” створено відділ туризму, яким організуються екскурсії теренами парку, проте, використовуються переважно природні об'єкти. Історико-культурні ресурси терену практично не залучаються в туристичну діяльність.

У східній частині Львівської області розташований національний природний парк “Північне Поділля”, який створено 10 лютого 2010 р. Парк охоплює територію південної частини Бродівського району, центральну, частину західної, східну та північно-східну частину Золочівського району та східну частину Буського району. Національний природний парк поєднує території, які відносяться до північної частини Подільської височини, що стрімким уступом обривається до рівнини Малого Полісся [7].

Окрім природних ландшафтів, парк володіє значною історико-культурною спадщиною. На хуторі Пліснесько поблизу с. Підгірці на території одного з найбільших археологічних комплексів площею 146 га збереглися оборонні вали давньоруського городища VIII-XIII ст. На теренах парку є унікальні оборонні комплекси: середньовічний Олеський замок XIII—XVIII ст., замок-палац бастионного типу XVII ст. у с. Підгірці, бастионний замок XVII ст. у м. Золочеві, замок XV—XVIII ст. у смт Поморяни. Є також чимало сакральних пам'яток, зокрема, Василіанський монастир XVII-XVIII ст. у с. Підгірці та монастир походження дерева хреста Господнього УГКЦ (колишній домініканський монастир) XVII-XVIII ст. в смт Підкамінь Бродівського р-ну, монастир капуцинів XVIII ст. та костел Пресвятої Трійці у смт Олесько Буського р-ну, церква Св. Миколи (1765), церква Воскресення Господнього (1624-1627), костел Вознесення Господнього (1731-1763) у м. Золочів, костел Успення Богородиці (1613) в с. Білий Камінь, костел Св. Миколи (1400-1651) в с. Вижняни, церква Воздвиження Чесного Хреста (XVII ст.) в с. Красносільці Золочівського р-ну та б.ін.

Унікальними історико-культурними об'єктами є дерев'яні церкви, більшість з яких належать до галицького типу. Зокрема, церкви Св. Юрія (1795) в с. Накваша Бродівського р-ну; Св. арх. Михайла (1697) та Різдва Пресвятої Богородиці (1750) в с. Кути Буського р-ну; Успення Пресвятої Богородиці (1749) в смт Глиняни, Св. Онуфрія (1727) в с. Майдан Гологірський, Св. арх. Михайла (1761) в с. Підлипці, Св. Параскеви (1715) в с. Пługів, Собору Пресвятої Богородиці (1690) в смт Поморяни, Св. Миколи (1731) в с. Сасів Золочівського р-ну.

Оскільки парк створено відносно нещодавно, а туризм не є основною метою його діяльності, туристичні маршрути теренами парку у процесі створення, зокрема, історико-культурна спадщина не в достатньому обсязі використовується у рекреаційно-туристичній діяльності.

Національні природні парки Львівщини володіють значною історико-культурною спадщиною, проте, лише у Яворівському НПП створено повноцінні апробовані маршрути, у які включено відвідування визначних історико-культурних об'єктів. Вважаємо, що розробка нових комплексних маршрутів із залученням унікальних історико-культурних об'єктів дозволить підняти на якісно новий рівень розвиток туризму в національних природних парках Львівської області.

Список використаних джерел:

1. *Зінко Ю.В.* Концепція туристичного загосподарювання НПП “Яворівський” і прилеглих територій / Ю.В.Зінко, М.П.Мальська // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми і перспективи розвитку природоохоронних об’єктів на Розточчі” (с. Шкло, 6–7 липня 2007 р.) – Львів: Логос, 2007. С. 38–41.
2. *Каднічанська М.Я.* Особливості туристично-ресурсного потенціалу Яворівського національного природного парку / М.Я.Каднічанська // Матеріали III міжнародної наукової конференції “Географія і туризм: європейський досвід” (Львів–Брюховичі, 9-11 жовтня 2009 р.). – Львів, 2009. – С.60–62.
3. *Маруняк С.М.* Природничі та історико-культурні умови Українського Розточчя та Яворівського НПП як основа для розвитку екологічного і активного туризму / С.М. Маруняк, І.І. Семеряк // Матеріали конф. “Організація рекреаційно-туристичної діяльності у національних парках заходу України” (сmt Івано-Франково, 2011 р.). – К., 2011. – С. 202–216.
4. *Рожко М.* Стежками легендарної Тустані / М.Рожко, В.Крамарець. – Львів: Колір ПРО, 2004. – 48 с.
5. *Рось Г.Я.* Українські традиції у масових заходах Яворівського НПП / Г.Я. Рось // Матеріали конференції “Організація рекреаційно-туристичної діяльності у національних парках заходу України” (сmt Івано-Франково, 2011 р.). – К., 2011. – С. 257–260.
6. *Слободян В.* Шедеври української сакральної дерев'яної архітектури / В.Слободян // Вісник інституту Укрзахідпроектреставрація. – 1996. – Т. 4. – С. 52 – 59.
7. Сайт Національного природного парку “Північне Поділля” [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://park-podillya.com.ua/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Кафедра туризму географічного факультету
Кафедра країнознавства і міжнародного туризму факультету міжнародних відносин
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
Кафедра географії України і туризму географічного факультету
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЛЬВІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛНУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПІЛКИ КРАЄЗНАВЦІВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ
СПІЛКИ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

ГЕОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА І ТУРИЗМ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Матеріали
VII міжнародної конференції

Львів–Тернопіль
4-6 жовтня 2013 р.

Львів – 2013



УДК 338.48(4)

Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід /
Матеріали VII міжнародної наукової конференції. – Львів: Видавничий центр
ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 498 с.

Матеріали наукової конференції охоплюють особливості реалізації державної політики в галузі туризму, розробки туристичного продукту, економічного забезпечення туризму, просторового поширення туристичних ресурсів, специфіки підготовки фахівців для туристичної галузі, розвиток спеціалізованих видів туризму, історію туризму.

Авторами збірника є провідні вчені та молоді науковці України, Росії, Білорусії, Польщі та Італії.

Рецензенти:

Мальська М.П., д-р екон. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Антонюк Н.В., д-р істор. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Петлін В.М., д-р геогр. наук, професор Львівського національного університету імені Івана Франка

канд. екон. наук: Занько Ю.С., Мандюк Н.Л.

канд. геогр. наук: Біланюк В.І., Каднічанський Д.А., Манько А.М.,

Гамкало М.З., Пандяк І.Г., Романів П.В.

Рекомендовано до друку Вченою Радою географічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 5 від 12.06.2013 р.)

Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Точка зору редколегії не завжди збігається з позицією авторів.

Збірник видано за сприяння Управління туризму і курортів ЛОДА

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2013
© Автори статей, 2013



**MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE OF UKRAINE
IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF L'VIV
TOURISM DEPARTMENT OF THE GEOGRAPHY FACULTY
DEPARTMENT OF REGIONAL STUDIES AND INTERNATIONAL TOURISM OF THE FACULTY OF
INTERNATIONAL RELATIONS
VOLODYMYR HNATYUK TEACHERS' TRAINING UNIVERSITY OF TERNOPIL
GEOGRAPHY OF UKRAINE AND TOURISM DEPARTMENT
L'VIV REGIONAL STATE ADMINISTRATION
L'VIV CITY COUNCIL
L'VIV REGIONAL ORGANIZATION OF NATIONAL UNION OF REGIONAL ETHNOGRAPHERS
L'VIV REGIONAL DEPARTMENT OF UNION FOR PROMOTION OF RURAL GREEN TOURISM
DEVELOPMENT IN UKRAINE
INSTITUTE OF POST-DIPLOMA EDUCATION**

**GEOGRAPHY, ECONOMICS AND TOURISM:
NATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERIENCE**

Proceedings of VII International Scientific Conference

Lviv-Ternopil
October 4-6, 2013

L'viv 2013



Geography, Economics and Tourism: national and international experience // The Proceedings of VII International Scientific Conference. – L'viv: Ivan Franko National University of L'viv Publishing Center, 2013. - 498 p.

The materials of the scientific conference cover the peculiarities of state policy in the sphere of tourism, development of tourist product, economic aspects of tourism, spatial development of tourist resources, peculiarities of training specialists for tourism industry, development of specialized types of tourism.

The authors of the collection of articles are renowned scientists and young researchers from Ukraine, Poland, Russia, Belarus.

Reviewers:

Doctors of Sciences (Economy): M. Malska

Doctor of Sciences (History) N. Antonuk

Doctor of Sciences (Geography) V. Petlin

Candidates of Sciences (Economics): Yu. Zan'ko, N. Mandyuk.

Candidates of Sciences (Geography): I. Bilanyuk, D. Kadnichansky, A. Man'ko
M. Hamkalo, I. Pandiak, P. Romaniv.

Recommended for publication by the Scientific Board of the Faculty of Geography of the Ivan Franko National University of Lviv

The authors of the published materials take all responsibility for the facts, quotations, proper names, statistical data and other information.

The point of view of the editorial board does not always coincide with authors' position.

© Ivan Franko National University of Lviv, 2013

© Authors of the articles, 2013



<i>Івах Ярослав</i>	
ПРОБЛЕМИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ	199
<i>Каднічанська Мирослава, Каднічанський Дмитро</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ ЛЬВІВЩИНИ У ТУРИЗМІ ...	205
<i>Калько Андрій, Коротун Сергій, Громаченко Катерина</i>	
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ЗА НАПРЯМОМ "ТУРИЗМ" В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	210
<i>Ковальчук Андрій</i>	
ЧОМУ МИ СВЯТКУЄМО ДЕНЬ ТУРИЗМУ 27 ВЕРЕСНЯ АБО МАЛОВІДОМІ ФАКТИ З ІСТОРІЇ ПАЛОМНИЦТВА	216
<i>Козак Ганна, Козак Ігор</i>	
НЕКРОПОЛЬ СТАРОГО БРУСНА У САКРАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ	223
<i>Костащук Володимир</i>	
МЕТА ВІДВІДУВАННЯ, ЯК ПРОЯВ МОТИВАЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛ.) .	229
<i>Коротун Ольга</i>	
СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ПІДПРИЄМНИЦТВА В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	234
<i>Кульчицька Евеліна</i>	
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МИСЛИВСЬКОГО ТУРИЗМУ	239
<i>Кусков Алексей, Лосев Павел</i>	
ПОНЯТИЕ «ПОЗИЦИОНИРОВАНИЕ» В МАРКЕТИНГЕ: СУЩНОСТЬ, ПОНЯТИЕ, ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ	244
<i>Leśniak-Johann Malgorzata, Drozdowska Marta, Maciejewski Wojciech</i>	
TOURISM PLANNING IN THE NATURE PROTECTED AREAS – GRAND CANYON NATIONAL PARK CASE STUDY	251
<i>Люкевіч Уладзімер, Люкевіч Валянціна</i>	
ТУРИСТСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ МИНСКА В ПРЕДДВЕРИИ ЧЕМПИОНАТА МИРА ПО ХОККЕЮ 2014 ГОДА	254
<i>Lesniak-Johann Malgorzata, Goralewicz-Drozdowska Marta, Maciejewski Wojciech</i>	
TRAVELING EXPENDITURES AMONG WROCLAW TOURISM STUDENTS IN THE 2010-2012 YEARS	263
<i>Melnyk Anatolij</i>	
ANALIZA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO KARPACKIEGO PARKU NARODOWEGO DLA POTRZEB REKREACJI I TURYSTYKI	265

